Beehaząą́ Ił Ch'ét'aah

[preamble]

Kót'éego Haz'aah: Baá akohwiindzingo éí íligó adaanisiikéesgo nihiisílá. Áadóó aheelt'éego dóó bee nihá'ahoot'i'ígíí doo handit'áago. Bíla' ashdla'ii éí t'áá' áltsoni bée hóldzilgo beehwiidoo'aal t'áá níík'eh dóó aheelt'éego bee ahaanitsáhakeesgo éí bee ahihodíne'enah nahasdzaan bikáagí.

Kót'éego Haz'aah: Diné doo ílíígo baa nitsahakeesgo adeesdee' éí biniinaa t'áá na'níle'dii ábi'dil'í. Biniinaa diné bini' dazlíí' dóó nahasdzáán t'áá níít'éé bíla' bee hideeznáá ashdla'ii t'áá bíniik'eh hadeesdzih nízingo bee bá haz'ąą́ 'doo dóó yoodląńígíí dóó doo yináldzidgo dóó doo bini' si'ąą́go t'áá ałtsoní ni'hookáá' dine'é aláahdi bee ba'akohwiidzin doo.

Kót'éego Haz'aah: Tsí'dó doo t'áágéédda bíla' ashdla'ii' ách'aa' hadeesdzih nizingo t'áadoo le'é bee bidiljishgo biniinaa éí bila' ashdla'ii t'áá ałtsoní bee baahoochi'go beehazáanii bá alyaa.

Kót'éego Haz'aah: Tsída aláahdi ach'ihol'iˈk'é wolyé hígíí dine ałąą at'éhígíí kéyah yee da'ahootą doo biniiyé.

Kót'éego Haz'aah: Bíla' ashdla'ii kéyah dahnidahaaz'ąą́go yee da'ahótą'ígíí yik'éhgo deiyíłnííshígíí yee háádaashzííh bíla' ashdla'ii bee baa ákohwiiniidzinígíí binahji' bila' ashdla'ii ílíígo baanitsínáhoodeeskééz. Diné dóó sáanii t'áá ła'í nízínígo aheełtéego bá adahazł'i éé bina;hji' diné beeiina' náás noosééł dóó iiná yá'át'éehii néididooléełgo bá bichą' hwíidóone'.

Kót'éego Haz'aah: Kéyah yá nídaazínígíí yee ádáhadaasdzííh kodóó nídidoolyééł ahił nideiilnishgo kéyah nidahaz'ąą́go yee do'ahóótą'ígíí bił náhásdzáán t'áá níít'éé bidine'é yee hodísin doo. Bíla' ashdla'ii bee baa hóch'į'ígíí doo t'áá bí bíni' k'ehgo hiinánánígíí.

Kót'éego Haz'aah: T'áá ałtsoní yaa akonídzin díí bee baa hóchi'ígíí dóó t'áá yíník'eh iináago áláah áníłtsohgo baa nitsá'hákeesgo binahjji' baa ákohwiinidzinígíí bee ha'oodzííh.

K'ad Kót'e Áłah' Azlįį'ígíí Yee Ák'ihadaasdzíí

Díí nahasdzáán bee bá ha'adziih bíla' ashdla'ii bee baa hóchị'ígíí bik'ehgo ó'ool'ííłdoo biniiyé, bíla' ashdlaa'ii t'áá ałtso bá áté dóó kéyah t'áá át'é sinilígíí bá'at'é, t'aałá'íjinízínígo dóó bíla ashdla'ii nináníl'ąáji' ádííyóltą' dooleeł díí ha'oodzii'ígíí. Bila' ashdlaa'ii áłahji' bini'nilíidoo dóó yee náásgóó anootịiłdoo. Áádóó bee ó'hoo'ąąhdoo nee'ni'ji' bee hodílzindoo díí bee'aahóchị'ígíí dóó yíník'ehgo bee náás 'iiná yidiłdoo díí kéyah haz'ąą́doo dóó tówónanígóó be hołdzildoo t'áá ałtsohjigo dóó bik'eh 'ééhozin doo dóó dilyindoo naat'ąą́nii kéyah yándaazínígíí bitahgo aadóó diné yił kééhat'iſínii yásizínígíí bił haz'ąą́ji.

Łáa'ii Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Bila'ashda'ii t'áá ałtsoh yiník'ehgo bidizhchih dóó aheełt'eego íliígo bee baahóchi'. Eíí hání' dóó hánítshakees hwiihdaasya' eíí binahji' ahidinílnáhgo álíleek'ehgo k'é bee ahil niidlií.

Naaki Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é beeháhaz'ą' haahóchi'go dóó yiník'ehgo nijigháo kodóó bee hoo'a'ígíí bik'ehgo t'áadoo bee' ał'ąá'át'éhégóó. Jó díí dóone'é idlínígíí, hakágí anoolninígíí, asdzání dóó diné ídlihígíí dóó nihizaad áádóó nihe'oodla' áádóó nihiwááshindoon baa nitsiikeesígíí áádóó bee ndahsiidzinígíí, dóó nihikéyah dóó nihi'dizhchiíhji' bee nihaahóchi'.

Kodóó nasgóó doohaadeet'éégodah bee ahantsiikeesda doolééł nihiwááshindoon át'éhąģíí dóó nihił haz'ánígíí doodaii' tówánáanígóó kéyah adahoot'éhígíí doodaii' kéyah nijigháádęę' azaáshįį́ t'áásahdii biłhazą́andi, áádóó nanáła'bígó bikáá' kéhojit'įį́go azhąśhįį́ doo t'áá bi adahnahat'áada ndi doodaií' t'ááhó ádahnahwiijit'áhígíí t'áábi'oh ndi.

Táá Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é bee háhaz'ą´iiná'ázhdoolííłgo áádóó 'ałdó t'áá yiní k'ehgo hołdzilgo hołhaz'ąádoo.

Dií´Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Ła'dah éí doo naalteeh'é dooleełda dóó dooháida yá naal a'í dooleeł da dóó doo naalteeh'é adoolniiłgo doo bee haz'ą́́ada.

Ashdla' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá heíída éí doo atídoolníiłda áádóó 'ałdó' doo t'áá na'níle'dii diné doo ídlį́íǵo baa tsehodidookosda.

Hastą́á Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsi'dí T'áá ájít'e há bee haaz'aíhaa'akowhiindzingo t'áá ałtsohji' bíla'ashdla'ii jíliígo bee haz'áánii yeehas'aí.

Tsosts'id Góne' Yisdzohígíí

Tsí'dí t'áá ájít'e ahejít'é bee haz'aanii binahji' dóó doo ho'doolch'iíh da dooleet aheett'éego haahóchi' bee haz'aanii binahji' t'áá ajittsoh éí hak'ésti' haahóchi'go binahji doo hodoolch'ií da díí doo bit adodzih da. Kwe'é bee ha'oodzíhígíí doo ooch'iíd habizhdiyoot taat da.

Tseebíí Góne' Yisdzohígíí

Tsí'dí t'áá ájíłtsoh bee háhaz'ą´t'áa doole'é há hasht'e doolníiłgo wááshindoon áájí yá 'ééhósinígíí ákót'éego bee haz'áanii bee há'ahoot'í' yeé biłaszihgo.

Náhást'éí Góne' Yisdzohígíí

T'áá háida éí biniinaanii ádingo doo bi'didool tsoołda dóó doo yah'adoolt'eeł da dóó doo ch'i dinóol cheeł da.

Neeznáá Góne' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh bee há'ahóót'í' t'áá aheeł t'éego diné binááł há baahwinit'įįgo doo háájída ach'íhjí nilíígíí binááł éí há yaa nídáast'įįdgo yee nidahodoo'ááł bee há ahoot'ígíí dóó bee hóholnígíí dóó ha'át'ííshįí awáalyahjí bee hak'ehást'ahígíí.

Ła' Ts'áadah Góne' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá' ajiłtsoh hak'ihodiit'ánígíí doo ajit'iígo hanitsáhákees nléí bee hasáanii bee hahwinist'iin doo indah t'áá' aaníí' aájít'iígo beehwééhozingo bee ach'aah hazhdoodzihígíí áłtso ájíílaago.

T'áá háiidah doo t'áá'anííájít'įįgo bee hak'iho doot'ah da doo ájít'įįgo. T'áá doo ajiit'įįgo bee hak'éhest'ahgo kéyah t'áá nahwiiz'áandęé' dóó tówonanidí bibeehazáanii k'izhníti' ho'di'níigo áhoodzaa yęę́dąą́'. Äádóó ałdó' bee haz'áanii yee nihodoo'áałígíí doo biláahgo yee há ni'hodoo'ááł da.

Naakits'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá héiida bił haz'ánígíí bá' áłchínííní dah bighan dah doo háii t'áaodah éíí baa tií'doodáałdah. T'áá ajiłtsoh bee haz'ą́anii bik'ehgo bee háhóchií.

Taa'ts'adah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtoh éí t'áá hozhnizingóó nijigháago dóó haghan azhoolííłgo bee há haząí

T'áá ajiłtsoh éí kéyah bii' hájinéehgo bee há hazą´áádóó t'áá hohakéyah bíí' yah'aníjíneehgo ałdó' beeháhaząí.

Diíts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh náánalahji kéyah biish dínóochéelgo doo atihodooníilgo bee há hazaí

Ákondi díí béehaząą́nígíí éí doo choidoo'iįł da awáalyahji naazt'i'ígíí bik'eezhoochééłgo. Áádóó áłdo' kéyah t'aasi'ąą́ńdęę́'beheehaząą́nii biłiisihgo éí doo choii' doo'iįłłda.

Ashdla'ts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsǫh doone'é jílínígíí bee háhaz'ąí

Héiídah éií dóone'é nilínigií doo baah doot'iitdah.

Hastąąts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Diné dóó sáanii neeyánígíí ádóone'é nilígíí dóó be'oodlą' eíí doo bich'ąángo adooyengo báhazaí. Ałts'ąájí aheelt'éego áhé'eskeh beehaz'ąánii bik'ésti' áádóó ba'áłchiní hoodooleelgo bee báhazaíáádóó álts'á'ít'aashgo bee bá ahoot'i''.

Ahidii' aashígíí áłts'ąąji t'áábiniik'ehgo áłhaadoot'ash.

Hooghan haząą́doo éí iiná hadahaazt'i' dinétahjį dóó beehaząą́nii baanchį'.

Tsosts'idts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh kéyah t'áá adiighahágó hweehodooleełgo bee háhaz'ádoodaii' díkwíjílt'éegodah kéyah dajóta'go beeháhaz'á.

Hęíídah éí t'áadoo biniinaanígó kéyah doo bighah doot'ááł dah.

Tseebííts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh bee ba'ahóót'i' t'áá hó adahnahojit'áago dóó nitsijikeesgo dóó hwe'oodlą' hólóogo díí bee há'ahoot'i'ígíí naanáłahji' hwe'oodlą'ígíí bee'izhdidoo'gáałgo bee haz'ą́. Dinétahjíhwe'oodlą'ígíí bee hwééhozín doo áádóó bee nazhnitin doo. Áádóó ałdó' ááji̇́bá hozhdísin doo.

Nahast'éíts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh t'áadoole'é baa ntsíjíkeesgo bee hazdoodzihgo bee háhaz'ą́. Díí baa ntsíjíkeesígíí éí héídah doo háni' iidoolííłda. Áádóó bikah nazhnitáago dóó nízhdiiláago bee hadeesdzih jinizingo béésh halne'é, naalkidídah doodaii' naaltsoos biyi'ji' bee hazdoodzihgo bee háhaz'ą́.

Naadíín Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíltsoh alah nijídleehgo dóó álhildajidliígo bee háhaz'aí.

T'áá héídah éí doo íínízingo doo atah doolt'eełdah.

Naadiin Ła' Góne' Biyi' Yisdohígíí

T'áá ajiłtsoh bee há'ahóót'i' hakéyah biwááshindoon atahjíliígó doodaii' naat'áanii ninádaji'niłgo.

T'áá ajiłtsoh aheełt'éego há'ahóót'i' hakáh ana'áw'o' dooleeł hakéyah bi'yi'di.

Diné áyisi beebóholnííh biwááshindoon yee yáhwiidool'aałígíí. Díí bee ho'a'ígíí bee hadoodzih dóó t'áá bá náhoo'aa góne' éí aná'á'ah dooleeł. Áádóó t'áá ałtsoh aheełt'éego ánída'ji'ah dooleeł t'aadoo ła' bił ííshjáná ájósini áádóó t'aahójinízingo ánáji'ah doo.

Naadiin Naakí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh diné bitah jílínígíí bee há ahóót'í' bee haa'ahayąą dooleełígíí díí t'áá át'é kéyah dahsi'ánígíí doo nahasdzáán yee áłkáh ánájahígíí bá bóhoneedzánígíí há'at'ííshiှí bee hólonígíí yee adoolwoł béeso dah, áádóó bee a'dooníłígíí binahji' yee ílijígó ádaantsíkees dooleeł t'áá bi sizínígíí yee hádidoo'nííł.

Naadiin Táá' Góné Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh ndazhdoolnishgo bee hahaz'ą́, t'áá hó naanish jinízínígíí, t'áá hó naanish hoł yá'át'ęéhéígíí díí naanish adinígíí bits'ąą áhát'į́.

T'áá ajiłtsho t'áadoo ho'dool chi'įđį´aheełt'éego hach'į'ní'iilyéedoo naanishígíí bííghahgo.

T'áá ajiłtsoh ndajilnishígíí bee há ahoot'i beełt'eego hach'i ni'iily'éego binahji' t'ááhó dóó há áłchini yee hináadoo bilá' ashdla'ii bąąh ilinígí' át'áo áádóó bi'óhjinéelánígíí há biidoot'ááł áhót'éédąa' diné bee bíkáh aná'áwo' adęé'.

T'áá ajiłtsoh éí bee há ahóót'i' naanish yee da'ahótą'ígíí atah hazhdidooliiłgo dóó bee atah jidooghááłgo t'ááhó jizinígíí bee adaa'áhojilyąą́ doo biniyé.

Naadiin Díí' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh bee há ahóót'i' haazhdoolyihgo dóó níík'eh njigháadoo áádóó naanish ahee'iikeedígíí bee ha'hazáánígíí át'áo nijiłnishdoo dóó ła' ajiđah doo na'anishgo bee hoo' aahgo t'áá biniyé hach'i' azláadooleeł.

Naadiin Ashdla' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájiłtsoh bee há ahóot'i' bik'ehgo' iiná azhdoołííłígíí t'áá hó hats'íís yineeląńígíí dóó ha'áłchinį t'áá hooltą'go. Jó éí ch'iyáán lá, éé' lá, hooghan lá, dóó azee' ál'įį́jí bee aa'áháyánígíí lá dóó diné bee bíka'ánawo' dęę́áádóó bee há ahoot'i' háadidah naanish ásdiingo nát'ąą́bee aa' áháyánígíí t'áá hólóodoo, azhąśhiį́dajitsaah ndi dóó hach'i'anáhoot'i' ndi, bił hijiináanii hąą 'ádin silįį́goda áádóó są́ jizhlįįgo doodaii' hwe'iina' bi'oh silįį́go t'áadoole'é bits'ąą́doo t'áá hó hwe'iina' doo bee hóhólnįih da silįįgo dah.

Amá jiliígo dóó áłchíní jiliígo bee há ahoot'i' haa' ahayąą́doo áádóó háká ana'áwo'doo. Áłchíní t'áá ajiłtsoh bimá dóó bizhé'é aheeskéego bi'dizhchínígíí doodai bimá dóó bizhé'é doo aheeskéego bi'dzhchínígíí da t'áá ajiłtsoh éí dinétahgí haa hastihgo bee ák'i hozhdoodliíł.

Naadiin Hastąą Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh íízhdoołtahgo bee ha'ahoot'i'. Ałchíní t'óó ha' ałtáádoo t'áájiik'e 'íidoołtah. Ałchíní yázhí éí t'áá íyisí t'áá íídoołtah. Naanish bóhoo'aah baa da'ólta' dahólǫǫ doo áádóó hódahgo da'ołta'ígíí dahólǫǫ doo t'áá ałtsoníbá áádóó hodahgo óltaígíí ałdo' bizhneelą' nígi át'áo iizhdoołtah.

Olta' éí hóloódoo bila' asdla'ii yee hadidooníłíji' áádóó yee bidziildoo binahjí' bee há adahazt'í'ígíí yá hodisin doo. Díí éí yee ak'i'diitąádoo bee ha'jólníídoo t'aa áłtsojí' k'eh bijiníí doo náánáła' dóone'é dóó óodlání danilinígíí. Díí binahjį't'éí yá kéyah áłhii' sinilígíí t'áadoo iits'á'í ałyił dandlįį́doo.

Ámá dóó ázhé'é éí áłtsé aląą́ji' bee bá ahoot'i' bá' áłchíní yaa iidoołtahígíí yee yáh hadoozih.

Naadiin Tsostsid Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh bee há'áhoot'i' t'áá hózhnizinji' atah biłkeehojit'iínígíí bił iiná azhdoolííł, bina' ach'ąąh dóó łahdóó bee ázhdoolwoł bee naas bee idahwiidoo' áłígíí bee ák'ihwiizhdoodlííł

T'áá ajiltsoh bee há áhoot'i' doo áliíníi dóó á'l'inígíí bee aa'áhyaago éí heishíí ilíshjání ííyiilaaígíí bizhi' bikáadoo.

Naadiin Tseebíí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh beehá áhoot'i' diné áłąą́ át'égo dóó nahasdzáán t'áá si'áándéé bibeehazą́ díí kwé'é bee ha'oodzí'ígíí t'áá át'é bee baa' ákohoniidzíí doo.

Naadiin Náhast'éí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh bilkééhojit'ínígíí éí lahdóó naanish bee'aká azhdoolwol t'áá hwozhnízíngo. Díí binahji't'áá' hójizínígí bee hazhdidooniil.

Díí bee há ahóót'i'ígíí dóó t'áá hwozhnizinji´bee ndoo'nishgo éí t'áá ła'í jínítínígo bee hóholnííh beehaząąnii yee hasáníjí' át'ehígíí, éí binahji' baa 'ákóhwiindzin dóó dilzin, náánáła' bee bá áhoot'i'ígíí dóó t'áá binizinji' át'éhígíí, éí bik'ehgo áda' ada' alinígíí t'áa ałtsoní diné bá át'é.

Díí adahazt'i'ígíí dóó t'áániik'eh na'adáhígíí éí díí kéyah ałhii'siníłígíí binyé ályaa éí bibehaząáníi doo bee ał'ąą' á'téedah dooleeł.

Tádíín Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Díí kwe'é ha' oodzi'ígíí éí heit'áo dah nááná ła' kéyah da si'ąńíígíí doodaíí' dahjookahígíí doodaii' ła'jizį´éí doo heit'áo dah ha'oodzígíí jidoołchoołda.